

Hallinto hajalle

Hallinnon Tutkimus juhlistaa ensimmäistä numeroaan neljästi vuodessa ilmestyvänä aikakauskirjana teemalla julkisen hallinnon hajauttaminen. Vallan hajauttaminen on yleisesti hyväksytty tavoite, jota tuskin kukaan vastustaa ainakaan kannattamalla keskittämistä.

Numeron teoreettisiin artikkeleihin kuuluu Kaarlo Tuorin tarkastelu desentralisoinnin oikeudellisista rajoituksista ja mahdollisuuksista. Uudemmat oikeudelliset tarkastelut tukeutuvat oikeussosiologiaan ja tarjoavat toden totta uusia näkökulmia korostaen oikeuden ja oikeudellisen säätelyn kehitystendenssejä. Hajauttaminen paljastuu varsin monimerkitykseksi sekä tieteellisessä mielessä että käytännön kannalta.

Myös Ari Salmisen artikkeli koskee hajauttamisen teemaa korostaessaan julkisen hallinnon tutkimuksessaan vaikuttavan julkisen valinnan (public choice) koulukunnan panosta. James M. Buchananilla, Nobelilla palkitulla taloustieteilijällä, on painava sanansa sanottavanaan myös desentralisaation kysymyksistä.

Ismo Lumijärven ja Paula Tiihosen artikkelit kohdentuvat hajauttamisen erityisiin kysymyksiin. Lumijärvi tarkastelee lääninhallintoa kansalaisten näkökulmasta, ja Tiihonen kehittää edelleen väitöskirjansa teemaa kansanvaltaisesta lääninhallinnosta. Kahden artikkelin aiheet kytkeytyvät siis toisiinsa tarkastellen samaa kohdetta eri näkökulmista.

Hajauttamisen kysymyksiä koskee myös Allan Rosasin tarkastelu välihallinnon julkisen hallinnon eriytymisestä sekä Voitto Helanderin erittely järjestöjen merkityksestä julkisen hallinnon hajautumiskehityksessä. Terho Vuorela puolestaan tarkastelee virkavallan purkamisen ja hajauttamisen suhteita, ja Juha Vartola arvioi hallinnon hajautuskomitean mietinnössään tekemiä ehdotuksia.

Koska hajauttaminen on niin yleisesti hyväksytty tavoite, siihen tulisi suhtautua siten kriittisesti kuin muihinkin laajalti hyväksytyihin tavoitteisiin kuten demokratioon, tasa-arvoon, hyvinvointiin tai vapauteen, kuten numeron kirjoituksissa on myös tehty. On syytä selvittää myös hajauttamisen käsitteen monet eri tulkinnat. On samoin aiheellista tutkia, onko yleisesti hyväksytyjen tulkintojen varjolla mahdollista harjoittaa kenties hyvinkin päinvastaisia pyrkimyksiä.

Hajauttaminen on myös hallinnon historian pitkän aikavälin teema. Tätä "pitkää kesto" ei tässä numerossa ole kokonaisuudessaan piirretty esiin, mutta on kuitenkin laadittu moniakin osittaisia luonnehdintoja. Ei ole loppua hajauttamiselle.

Teeman rajaaminen käsittämään vain julkisen hallinnon hajauttamisen jättää tärkeitä kysymyksiä tarkastelun ulkopuolelle. Tutkimustulokset ja näkemykset keskityksen ja hajautuksen suhteista esimerkiksi monikansallisten yritysten organisaatiossa ovat jo varsin kehkeytyneitä. Samoin järjestöjä koskevassa tutkimuksessa on jo ainakin Robert Michelsin ajoista kiinnitetty huomiota ulottuvuuteen keskityksestä hajautumiseen. Lopulta hajautuksen kysymykset ovat nousseet esiin myös uusia tekniikoita koskevissa tarkasteluissa.

Aivan koko aihepiiriä ei siis tässä teemanumerossa ole katettu — mutta parasuhan onkin hyvän vihollinen. Sitä paitsi numerossa on annettu tilaa muillekin aiheille.

Pertti Ahonen